

02.03.2015

Stj/1

§ 238

Valtuutettu Helena Kantolan toivomusponsi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle laadittujen laatukriteerit -työvälineen käyttömahdollisuuksista päivähoitopaikkojen tilamitoituksessa

HEL 2014-007183 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti merkitä tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 21.5.2014 hyväksymän toivomusponnen (Helena Kantola) johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnien ehdottajalle ja tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

vs. apulaiskaupunginjohtaja
Pia Sutinen

Lisätiedot

Annikki Thoden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
annikki.thoden(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Käsitellessään 21.5.2014 valtuutettu Helena Kantolan aloitetta päivähoitolaisten käytössä olevien tilojen mitoittamisesta kaupunginvaltuusto hyväksyi samalla seuraavan toivomusponnen:

"Kaupunginvaltuusto edellyttää, että kaupunginhallitus selvittää opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle laaditun laatukriteerit -työvälineen käyttömahdollisuutta päivähoitopaikkojen tilamitoituksessa niin, että päivähoitopaikkojen tiloja ei lasten ja työntekijöiden hyvinvoinnin ja turvallisuuden kannalta mitoiteta liian pieniksi."

Kaupunginhallituksen työjärjestyksen 24 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnien ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnien hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava myös muille valtuutetuille.

Esittelijä viittaa saatuihin lausuntoihin ja toteaa, että perusopetukselle on laadittu valtakunnalliset laatukriteerit (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2012:29). Varhaiskasvatukselle ei vastaavia laatukriteerejä ole luotu, vaan laadunohjausta tehdään varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa, jotka kunnissa konkretisoituvat varhaiskasvatussuunnitelmissa.

Helsingin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa todetaan, että hyvän kasvun edellytyksenä on hyvä ja turvallinen kasvuympäristö. Varhaiskasvatuksen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista oppimisympäristöä kehitetään jatkuvasti. Hyvä oppimisympäristö mahdollistaa lasten jokapäiväisen riittävän liikkumisen, tarjoaa virikkeitä, välineitä, tilaa ja aikaa lasten taiteelliseen toimintaan ja kokemiseen sekä tukee lasten mahdollisuuksia ympäristön ja sen ilmiöiden tutkimiseen.

Lisäksi Helsingin kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelmassa todetaan, että keskeistä oppimisympäristössä ovat siinä toimivat ihmiset sekä vuorovaikutus ja sosiaaliset suhteet heidän välillään. Oppimisympäristön fyysiset tekijät muodostuvat rakennuksista, pihapiiristä, lähimaastosta sekä muista fyysisistä järjestelyistä. Hyvä oppimisympäristö on fyysisesti ja psyykkisesti turvallinen. Oppimisympäristöä arvioidaan säännöllisesti. Arvioinnista saatu tieto ohjaa oppimisympäristön kehittämistä.

Perusopetuksen laatukriteereissä on jokaisesta laadun yhdeksästä osa-alueesta kehitetty laatukortti, joka muodostuu kuvauksesta ja laatukriteereistä. Kuvaus määrittää kulloisenkin laadun osa-alueen laatua ilmentävät ominaispiirteet ja niitä vastaavat laatutekijät. Fyysisen oppimisympäristön ja oppimisympäristön turvallisuuden osalta kuvauksissa on nostettu esille niitä samoja tekijöitä, jotka löytyvät Helsingin varhaiskasvatussuunnitelmassa sekä esiopetuksen opetussuunnitelmassa oppimisympäristön osalta.

Päivähoidon tilojen terveellisyttä, toiminnallisuutta ja turvallisuutta tarkastellaan sekä tilojen suunnittelu- että käyttöönottovaiheessa monen eri viranomaisen yhteistyönä perustuen viranomaisten vastuulla oleviin normistoihin. Keskeisiä viranomaisia ovat rakennusvalvonta, paloviranomainen, ympäristökeskus, tilakeskus ja toiminnallisuuden näkökulmasta varhaiskasvatusvirasto. Suunnittelua ohjaa lisäksi

02.03.2015

Stj/1

valtakunnallinen Rakennustieto Oy:n päiväkotitilojen suunnitteluohje ja kaupungin omat ohjeet ja valmisteilla oleva konseptikäsi.

Rakennustieto Oy:n päiväkoteja ja henkilöstötiloja koskevissa suunnitteluohjeissa on määritelty lasten ja henkilökunnan käytössä olevien tilojen minimipinta-alat ja työsuojelu- ja terveysturvallisuuden säädökset ohjaavat ja määrittelevät päivähoitotilojen tilamitoitusta ja ergonomiaa.

Päiväkotitiloihin liittyvää laadun arviointia tehdään osana varhaiskasvatustoimintaa. Päiväkotien valtakunnallisissa tilasuunnittelun ohjeissa, Helsingin omissa päiväkotien tilasuunnittelun ohjeistuksessa sekä terveysturvallisuuden säädöksissä että työsuojelulaissa ohjataan päiväkotien tilojen mitoituksia. Tilojen ja toiminnan järjestelyjen vuoropuhelua käydään päiväkodeissa säännöllisesti esimerkiksi tilojen joustavan käytön, lapsiryhmien muodostamisen ja pienryhmätoiminnan näkökulmista. Lisäksi varhaiskasvatusviraston hoito- ja kasvatushenkilöstölle syksyllä 2014 käynnistyneessä ”Tilat ja pedagogiikka” -koulutuksissa paneudutaan tilojen ja toiminnan järjestämisen kysymyksiin yhteistyössä tilakeskuksen kanssa.

Esittelijä

vs. apulaiskaupunginjohtaja
Pia Sutinen

Lisätiedot

Annikki Thoden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
annikki.thoden(a)hel.fi

Otteet

Ote
Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginvaltuusto

Päätöshistoria

Kiinteistölautakunta 27.11.2014 § 561

HEL 2014-007183 T 00 00 03

Lausunto

02.03.2015

Stj/1

Kiinteistölautakunta antoi kaupunginhallitukselle kaupunginvaltuutettu Helena Kantolan tekemästä toivomusponnesta, joka koskee opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle laaditun laatukriteerit-työvälineen käyttömahdollisuutta päivähoitopaikkojen tilasuunnittelussa, seuraavan lausunnon:

Opetus- ja kulttuuriministeriön laatukriteerit

Perusopetukselle on laadittu valtakunnalliset laatukriteerit (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2012:29). Varhaiskasvatukselle ei vastaavia laatukriteerejä ole luotu.

Perusopetuksen laatukriteereissä on jokaisesta laadun yhdeksästä osa-alueesta kehitetty laatukortti, joka muodostuu kuvauksesta ja laatukriteereistä. Kuvaus määrittää kunkin osa-alueen laatua ilmentävät ominaispiirteet. Laatukriteerit ohjaavat toimintaa ja siinä pyritään laadun kehittämiseen.

Varhaiskasvatusvirastossa tehdään tiloihin liittyvää laadun arviointia osana varhaiskasvatustyötä.

Tilakeskuksen ja varhaiskasvatusviraston yhteistyö

Tilakeskus yhdessä varhaiskasvatusviraston kanssa edistää ja edelleen kehittää hyvää ja turvallista kasvu- ja oppimisympäristöä silloin, kun uusia tiloja suunnitellaan, vanhoja päivähoitotiloja korjataan tai muussa käytössä olleita tiloja muokataan päivähoidolle.

Viranomaistahojen ohjaus tilojen käytöstä

Päivähoidon tilojen terveellisyyttä, toiminnallisuutta ja turvallisuutta tarkastellaan sekä tilojen suunnittelu- että käyttöönottovaiheessa monen eri viranomaisen yhteistyönä perustuen eri viranomaisten vastuulla oleviin normistoihin. Keskeisiä viranomaisia ovat rakennusvalvonta, paloviranomainen, ympäristökeskus, tilakeskus ja toiminnallisuuden näkökulmasta varhaiskasvatusvirasto. Suunnittelua ohjaa valtakunnallinen Rakennustieto Oy:n päiväkotitilojen suunnitteluohje ja kaupungin omat ohjeet, esimerkiksi konseptikäsikirja, joka on valmisteilla.

Rakennustieto Oy:n päiväkoteja ja henkilöstötiloja koskevissa suunnitteluohjeissa on määritelty lasten ja henkilökunnan käytössä olevien tilojen minimipinta-alat.

Työsuojelu- ja terveystyösuojelun säädökset ohjaavat ja määrittelevät päivähoitotilojen tilamitoitusta ja ergonomiaa.

02.03.2015

Stj/1

Valviran antaman valtakunnallisen terveydensuojelun valvontaohjeiston mukaan päiväkodeissa tulisi huomioida erityisesti, että lattian hyötypinta-alaa tulisi olla 4 - 10 m²/lapsi. Lisäksi ohjeistossa linjataan, että valvonnassa tulee huomioida tilojen riittävyys lapsimäärään nähden sekä tilojen tarkoituksenmukaisuus ja toimintojen sijoittuminen huoneistoon siten, että toiminnot eivät häiritse toisiaan.

Jatkotoimenpiteet

Syksyn 2014 aikana järjestetään useita varhaiskasvatusviraston hoito- ja kasvatushenkilöstölle suunnattuja ”Tilat ja pedagogiikka” -koulutuksia, joissa tilakeskus on yhtenä luennoitsijana.

Koulutuksessa painotetaan tilojen ja toiminnan järjestelyjen avulla saavutettavaa tilojen monikäyttöisyyttä. Hyvällä suunnittelulla tiloja voidaan käyttää joustavasti moneen eri toimintaan eri-ikäisille ja -kokoisille lapsiryhmille.

Jatkossa tilakeskus pyrkii kehittämään laadunarviointityötä vastuiden selkeyttämiseksi yhdessä muiden virastojen kanssa.

13.11.2014 Pöydälle

Esittelijä

tilakeskuksen päällikkö
Arto Hiltunen

Lisätiedot

Marjut Rantapuro, asiakaspäällikkö, puhelin: 310 21025
marjut.rantapuro(a)hel.fi

Varhaiskasvatuslautakunta 07.10.2014 § 188

HEL 2014-007183 T 00 00 03

Lausunto

Varhaiskasvatuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Helena Kantolan toivomusponnosta opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle laadittujen laatukriteerit -työvälineen käyttömahdollisuudesta päivähoitopaikkojen tilamitoituksen suunnittelussa:

Perusopetukselle on laadittu valtakunnalliset laatukriteerit (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2012:29). Varhaiskasvatukselle ei ole vastaavia laatukriteerejä, vaan laadunohjausta on tehty varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa, joita kuntatasolla konkretisoidaan varhaiskasvatussuunnitelmissa.

Perusopetuksen laatukriteereissä on jokaisesta laadun yhdeksästä osa-alueesta kehitetty laatukortti, joka muodostuu kuvauksesta ja laatukriteereistä. Kuvaus määrittää kulloisenkin laadun osa-alueen laatua ilmentävät ominaispiirteet eli niitä vastaavat laatutekijät. Fyysisen oppimisympäristön ja oppimisympäristön turvallisuuden osa-alueilla kuvauksissa on nostettu esille samankaltaisia tekijöitä kuin Helsingin varhaiskasvatussuunnitelmassa sekä esiopetuksen opetussuunnitelmassa on kuvattu oppimisympäristön osalta.

Perusopetuksen laatukriteereissä on kuvauksen lisäksi laatukriteerit, jotka vastaavat ensisijaisesti kysymykseen, millaista toiminnan tulisi olla. Niissä kriteerit on jaoteltu sen mukaan, mistä opetuksen järjestäjän tai yksittäisen koulun tulisi huolehtia. Lisäksi on laadittu kysymyksiä kustakin osa-alueesta, miten laatua voidaan kehittää.

Helsingin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa on todettu muun muassa, että hyvän kasvun edellytyksenä on hyvä ja turvallinen kasvuympäristö. Varhaiskasvatuksen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista oppimisympäristöä kehitetään jatkuvasti. Se palvelee parhaalla mahdollisella tavalla lasten oppimista, tarjoaa tilaa, aikaa ja mahdollisuuksia pitkäkestoisiin leikkeihin. Hyvä oppimisympäristö mahdollistaa lasten jokapäiväisen riittävän liikkumisen, tarjoaa virikkeitä, välineitä, tilaa ja aikaa lasten taiteelliseen toimintaan ja kokemiseen sekä tukee lasten mahdollisuuksia ympäristön ja sen ilmiöiden tutkimiseen.

Lisäksi Helsingin kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelmassa todetaan, että keskeistä oppimisympäristössä ovat siinä toimivat ihmiset sekä vuorovaikutus ja sosiaaliset suhteet heidän välillään. Oppimisympäristön fyysiset tekijät muodostuvat rakennuksista, pihapiiristä, lähimaastosta sekä muista fyysisistä järjestelyistä. Hyvä oppimisympäristö on fyysisesti ja psyykkisesti turvallinen. Oppimisympäristöä arvioidaan säännöllisesti. Arvioinnista saatu tieto ohjaa oppimisympäristön kehittämistä.

Varhaiskasvatusvirastossa on käynnistynyt esiopetuksen opetussuunnitelman uudistaminen ja Helsingin uusi opetussuunnitelma otetaan käyttöön elokuussa 2016. Helsingin varhaiskasvatussuunnitelma uudistetaan varhaiskasvatuslain uudistuessa. Varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamista pohtinut työryhmä on esittänyt, että varhaiskasvatuksen järjestäjille tulisi jatkossa lakisääteinen velvoite seurata varhaiskasvatusympäristön kehittävyttä, terveellisyyttä ja turvallisuutta kolmen vuoden välein. Varhaiskasvatusvirastossa pidetään tärkeänä, että varhaiskasvatuksen oppimisympäristöihin ja fyysiseen ympäristöön liittyviä laadullisten tekijöiden arviointia tulee täydentää ja kehittää

02.03.2015

Stj/1

osana sekä varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetuksen opetussuunnitelman uudistamistyötä. Samassa yhteydessä tarkennetaan virastotason ja yksittäisen päiväkodin vastuita laadun kehittämisessä. Lisäksi tilojen laadunarviointityötä tulee kehittää ja miettiä osana moniammatillista yhteistyötä, jotta vastuukysymykset saadaan myös tarkennettua kaupungin eri virastojen kesken.

Tällä hetkellä tiloihin liittyvää laadun arviointia tehdään osana varhaiskasvatustoimintaa. Päiväkotien valtakunnallisissa tilasuunnittelun ohjeissa, Helsingin omissa päiväkotien tilasuunnittelun ohjeistuksessa sekä terveysviranomaisten säädöksissä että työsuojelulaissa ohjataan päiväkotien tilojen mitoituksia. Tilojen ja toiminnan järjestelyjen vuoropuhelua käydään päiväkodeissa säännöllisesti esimerkiksi tilojen joustavan käytön, lapsiryhmien muodostamisen ja pienryhmätoiminnan näkökulmista. Lisäksi varhaiskasvatusviraston hoito- ja kasvatushenkilöstölle syksyllä 2014 käynnistyvissä ”Tilat ja pedagogiikka” -koulutuksissa paneudutaan tilojen ja toiminnan järjestämisen kysymyksiin.

Esittelijä

varhaiskasvatusjohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Carola Harju, erityissuunnittelija, puhelin: 310 42542
carola.harju(a)hel.fi